

z kapitalistických armád

K HODNOCENÍ

ZÁPADNÍ VÝZBROJE

V podmínkách třídně rozděleného světa a za současného rychlého vědeckotechnického rozvoje není hodnocení západní výzbroje jen otázkou odbornou, ale má i nemalý politický význam.

Při hodnocení západní výzbroje již neschází argumentovat pouze zjednodušeným tvrzením, že naše je lepší, nebo mechanicky porovnávat jen takticko-technickou či konstrukční stránku výzbroje. Za mnohostranného působení vědeckotechnické revoluce je třeba brát v úvahu řadu dalších faktorů a jejich vzájemné souvislosti, které se projevují především rostoucí technizací, náročností, složitostí, nákladností a účinností.

Výzbroj západních zemí, především Severoatlantického paktu, je poplatná koncepci přednosti kvality před kvantitou, která byla přijata v roce 1971. Předpokládá — a vývoj k tomu směřuje — spíše méně početné, ale vysoce až úplně profesionalizované operační síly vyzbrojené nejmodernější technikou, zabezpečené v týlu a na vedlejších směrech druhořadějšími, většinou mobilizovanými silami. Tuto špičkovou výzbroj sice nemůžeme po čistě technické stránce bagatelizovat, ale zrovna tak nemůžeme přehlížet její velmi závažné stinné stránky:

1. Na Západě prozatím neexistuje možnost masové výroby složitých zbraňových a jiných systémů, a to ani v takových zemích jako je NSR, Francie, V. Británie nebo dokonce USA, jakkoli je to v rozporu s běžnými představami o technických možnostech a kapacitě jejich zbrojní výroby. Složitě zbraňové systémy se však vyrábějí měsíčním tempem doslova několika a nejvýše několika desítek kusů bez ohledu na to, že poptávka na trhu je obvykle větší.

Tak např. Francie není schopna vyrábět více než 15 letounů Mirage všech typů, ačkoli zájem o ně je mimořádný. Výroba tanků v USA činila v posledních letech kolem 35—40 měsíčně; aby mohla být zvýšena o 10 i více kusů, bylo nutné aktivovat jeden záložní závod. Výroba PL systémů

Podplukovník ing. Josef

mu Gepard v NSR se kalkuluje kolem 10—20 měsíčně atd.

Hlavní příčinou této malovýroby je — kromě konkurenčních zájmů, nedostatku standardizace a mezinárodní spolupráce — nesmírná složitost a pracnost výroby špičkových zbraňových systémů a v nich zvláště elektronických kompletů a dosažení jejich kompatibility.

Nesmíme zapomenout, že pracnost výroby se např. u letounů stejného druhu již v polovině šedesátých let ve srovnání s typy ze 2. světové války zvýšila o více než 2600 %, že např. v 1 dm³ nějakého elektronického zařízení se ve 2. polovině padesátých let umísťlo maximálně 2000 polovodičových prvků, zatímco v současné době tento počet vlivem integrované konstrukce a mikrominiaturizace přesahuje 100 000.

Naproti tomu jednodušší výzbroj, zhruba do úrovně protitankových řízených střel, se vyrábí masově v počtu řádově tisíců měsíčně.

2. Dalším negativní stránkou západní výzbroje je její **nesmírná nákladnost** která znemožňuje nákup nejmodernějších zbraňových systémů ve větším počtu.

Zároveň se ukazuje, že každá nová zbraňová generace je v běžných cenách dvojnásob drahá než generace předchozí, přičemž k obměně dochází v průměru za 10—15 let. Dále platí, že náklady na údržbu a provoz během životnosti dané zbraňové generace jsou dvakrát větší než nákupní cena. Jinými slovy, čím více by se nakoupilo těchto nejmodernějších zbraňových systémů, o to dvojnásob by stála jejich údržba a provoz a nebyly by tudíž peníze na vývoj a nákup další zbraňové generace. To proto, že ve vojenských rozpočtech imperialistických zemí natolik vzrostly výdaje na běžnou činnost, že na nákup výzbroje (včetně námořní) málokdy zůstává více než pětina rozpočtu. Při tom jakkoli tyto rozpočty poznamenané inflací rostou, jejich reálný růst dosahuje v dlouhodobém průměru jen asi 2—4 % ročně, což je ale v podstatě pohlceno rostoucími cenami výzbroje (vlivem technického pokroku), její údržby a provozu. Přes fantastické výše vojenských výdajů je tak prostředků na nákup výzbroje relativně zhruba stejně mnoho, a proto

ztráty by byly tedy pohotově nenahradi-
telné.

Dostáváme se tedy k důležitému kon-
statování, že válečná záloha Západu zahr-
nuje převážně jen druhořadější (byť z čás-
ti modernizované) zbraňové systémy plus
moderní až nejmodernější méně náklad-
nou jednodušší výzbroj.

Pokud se týče rychlého rozvinutí výro-
by špičkových zbraňových systémů k na-
hrazení ztrát v počátečním období války
je tato možnost prozatím dosti iluzorní,
pckud ovšem ohromné zbrojní zakázky
bohatých rozvojových zemí již v době mí-
ru nepřispějí k výraznějšímu předstihové-
mu rozvinutí špičkové výroby. To se začí-
ná pro Západ ukazovat jako reálná, i když
dlouhodobější perspektiva.

4. Neměně důležitou negativní stránkou
západní výzbroje je její menší **spolehli-
vost**. Protože západní systémy jsou neoby-
čejně komplikované, je výslednicí to, že
i bez našeho zásahu a při ideálních pol-
ních podmínkách a při vrcholné spolehli-
vosti komponentů na 99 celých a něco
procent je takový zbraňový či jiný kom-
plet sám svou existencí spolehlivý sotva
na 70–80 %.

Je ovšem nutné v zájmu serióznosti ar-
gumentace poukázat na to, že tento nedo-
statek ve spolehlivosti se snaží Západ usil-
ně zmírnit, a to jednak s využitím sta-
vebnicových konstrukcí, kdy se při záva-
dě vymění celý modul, jednak s využitím
vestavěné diagnostiky, která umožňuje
i podprůměrně obsluhu zjistit závadu. Nic-
méně tento moderní a účinný přístup
k řešení spolehlivosti je prozatím uplat-
něn v malém rozsahu, a to u posledních
vývojových nebo nově zaváděných typů
výzbroje.

Po stručném objasnění čtyř negativních
stránek, které se týkají hodnocení západ-
ní výzbroje se vnučuje otázka, proč tedy
Západ na takové koncepci přednosti kvali-
ty před kvantitou trvá, když

hodnotu příslušné výbroje u vojsk až o 30 %), atd.

Tyto a další vlivy, které působí na stupeň objektivnosti hodnocení je schopen rozborově zvládnout již jen tým fundovaných pracovníků. Že tomu tak opravdu je, to mohu doložit na obdobném případě, kdy „pouhé“ stanovení požadavků (takticko-technických aj.) na nový typ výbroje před zahájením jeho vývoje trvá normálně kolem 1–1,5 roku.

Z toho důvodu a pro zřejmou mnohostrannost kritéria účinnosti nemůžeme tento faktor při běžném nebo povrchním hodnocení západní výbroje uplatňovat kromě případů, že jsou k dispozici využitelné poznatky, že můžeme za použití simulace a další cestou vytvořit model účinnosti zbraňového systému, nebo že ničivý účinek výbroje se výrazně liší.

Přes složitost faktoru účinnosti je však mimo pochybnost obecná převaha socialistické výbroje nad kapitalistickou, což vyplývá především z nedostatku standardizace na Západě a z aspektů společenského zřízení. Tuto převahu uznávají i nejvyšší orgány NATO, neboť ve svém prosincovém zasedání 1976 v Bruselu si stanovily za cíl dosáhnout počátkem osmdesátých let zvratu v pro ně nepříznivém stavu v konvenční výbroji ve srovnání s Varšavskou smlouvou.

Když by někdo přesto setrval na hodnocení výbroje na bázi čistě technické a neuznával by širší souvislosti, ať si uvědomí toto:

Pokud by se v jednotlivých případech naše výbroj jevila jako méně dobrá, není to rozhodně proto, že bychom nedovedli vyrobit obdobný typ jako na Západě. Musíme vidět, že minimálně vedoucí země našeho tábora, Sovětský svaz, který první vstoupil do kosmu a dosahuje celosvětově uznávaných vědeckotechnických úspěchů, by toho byl schopen. V této souvislosti mohou odkázat přímo i na západní prameny, kde se mimo jiné dočteme, že:

— Západ se „cítí ohrožen“ kvalitou a